

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 278/2020-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. júla 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2011 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2011 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisíc päťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Vladimíra Šárnika, Rožňavská 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 278/2020-14 z 9. júna 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľka“), v časti, v ktorej namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej

časti, t. j. v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 3 ústavy, ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v napadnutom konaní vedenom okresným súdom sa sťažovateľka žalobou z 1. júla 2011 podanou proti Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), a proti Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný v 2. rade“), domáhala zaplatenia sumy 111 306 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonným rozhodnutím orgánov verejnej moci.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na chronologický priebeh napadnutého konania a uvádza, že *„od podania žaloby uplynulo skoro 9 rokov, pričom do dnešného dňa nebolo meritórne rozhodnuté. Uskutočnili sa 4 pojednávania, ale dokazovanie doposiaľ nebolo ukončené. Medzi jednotlivými úkonmi súdu boli odstupy aj niekoľko rokov, v jednom prípade dokonca 4 roky.“*

4. Podľa názoru sťažovateľky nie je napadnuté konanie skutkovo ani právne zložitú, nevyžaduje sa rozsiahle dokazovanie, pričom aj nariadené znalecké dokazovanie poskytlo okresnému súdu *„jednoznačnú odpoveď“ na všetky otázky podstatné pre konanie*. Sťažovateľka ďalej argumentuje jej vysokým vekom, ktorý v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) odôvodňuje mimoriadnu rýchlosť konania. V napadnutom konaní sa domáha náhrady škody spôsobenej priet'ahmi v trestnom konaní, v ktorom mala postavenie poškodenej. Uvádza tiež, že sa so sťažnosťou na priet'ahy v konaní obrátila 15. marca 2020 aj na predsedu okresného súdu.

5. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vydal nález, ktorým vysloví:

„1. Právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo sťažovateľky na majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právo sťažovateľky na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom a nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava III v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 14C/98/2011 porušené bolo.

2. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 9.000,- €, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 14C/98/2011 konať bez prietahov.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia k rukám advokáta do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. Písomným podaním (doručeným ústavnému súdu 2. júna 2020) sťažovateľka informovala ústavný súd, že okresný súd v napadnutom konaní vyhlásil 1. júna 2020 rozsudok vo veci samej, ktorým jej žalobu zamietol. K uvedenému podaniu sťažovateľka pripojila aj odpoveď podpredsedníčky okresného súdu na jej sťažnosť č. Spr 117/2020 zo 14. apríla 2020, z ktorej vyplýva, že podpredsedníčka vyhodnotila sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní ako dôvodnú, pričom konštatovala, že 5. marca 2019 bola vec pridelená zákonnému sudcovi JUDr. Maškovičovi, ktorý vo veci sťažovateľky plynulo koná.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

7. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie okresný súd zaujal stanovisko podaním sp. zn. Spr. 274/20 z 8. júla 2020,

v ktorom podpredsedníčka okresného súdu súhlasila s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti sťažovateľky a pripojila k nemu vyjadrenie zákonného sudcu JUDr. Maroša Maškoviča zo 7. júla 2020.

7.1 Zákonný sudca vo vyjadrení uviedol, že v právnej veci sťažovateľky bol 1. júna 2020 vyhlásený rozsudok č. k. 14 C 98/2011-351, ktorý bol stranám sporu doručený 22. júna 2020 a 23. júna 2020. Poukázal na skutočnosť, že vec mu bola na základe dodatku č. 3 k rozvrhu práce okresného súdu na rok 2019 pridelená 5. marca 2019, pričom pojednávanie bolo nariadené na 30. marec 2020, avšak z dôvodu pandémie koronavírusu bol termín pojednávania zmenený na 1. jún 2020, keď bolo vo veci samej aj rozhodnuté. Zákonný sudca s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní 9 rokov konštatoval, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy neopodstatnená a v časti porušenia práva na pojednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru opodstatnená.

8. Sťažovateľka sa k vyjadreniu okresného súdu (doručenému 15. júla 2020) v lehote stanovenej ústavným súdom nevyjadrila. Už v ústavnej sťažnosti doručenej 15. marca 2020 vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednania jej ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

10. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj zo spisového materiálu predloženého okresným súdom zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

- 1. júla 2011 – okresnému súdu bola doručená žaloba sťažovateľky, ktorá bola pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Anne Moravovej;

- 14. júla 2011 – výzva okresného súdu žalovaným v 1. a 2. rade na vyjadrenie k žalobe sťažovateľky (doručená žalovanému v 1. rade 20. júla 2011, žalovanému v 2. rade 19. júla 2011);

- 24. októbra 2011 – vyjadrenie žalovaného v 1. rade k žalobe sťažovateľky;

- 23. novembra 2011 - vyjadrenie žalovaného v 2. rade k žalobe sťažovateľky;

- 23. januára 2014 – pojednávanie nariadené na 15. apríl 2014;

- 15. apríla 2014 – uskutočnilo sa pojednávanie – odročené na 10. jún 2014;

- 10. júna 2014 – uskutočnilo sa pojednávanie – odročené na neurčito na účel nariadenia znaleckého dokazovania;

- 24. júla 2014 – uznesenie okresného súdu sp. zn. 14 C 98/2011 o nariadení znaleckého dokazovania na účel zistenia príčiny a stabilizácie psychiatrického ochorenia sťažovateľky, ustanovenej znalkyni MUDr. Daniele Martišovej uložená povinnosť vypracovať znalecký posudok do 60 dní od právoplatnosti predmetného uznesenia;

- 19. septembra 2014 – prípis o zaslaní súdneho spisu ustanovenej znalkyni;

- 27. októbra 2014 – znalkyňa predložila vypracovaný znalecký posudok;

- 28. októbra 2014 – výzva okresného súdu všetkým stranám na vyjadrenie k znaleckému posudku;

- 20. februára 2015 – nariadené pojednávanie na 14. apríl 2015;

- 14. apríla 2015 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom okresný súd uznesením sp. zn. 14 C 98/2011 konanie zastavil;

- 8. júna 2015 – odvolanie sťažovateľky proti uzneseniu sp. zn. 14 C 98/2011 zo 14. apríla 2015;

- 24. júna 2015 – vyjadrenie žalovaného v 2. rade k odvolaniu sťažovateľky;

- 28. augusta 2015 – spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na účel rozhodnutia o odvolaní sťažovateľky;

- 31. marca 2016 – uznesenie krajského súdu sp. zn. 9 Co 349/2015, ktorým zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 14 C 98/2011 zo 14. apríla 2015 podľa § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vec mu vrátil na ďalšie konanie;

- 5. apríla 2016 – spis vrátený okresnému súdu;
- 5. mája 2016 – pojednávanie nariadené na 4. október 2016;
- 4. októbra 2016 – uskutočnilo sa pojednávanie – odročené na 9. február 2017 – termín pojednávania zrušený 23. januára 2017 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne;
- 9. februára 2017 – doplnenie vyjadrenia žalovaného v 1. rade (doručené sťažovateľke 4. februára 2020);
- 21. marca 2017 – spis pridelený sudcovi JUDr. Ivanovi Bartekovi;
- 23. mája 2017 – spis pridelený sudkyňi JUDr. Ľudmile Jančovičovej;
- 7. novembra 2017 – spis pridelený sudkyňi JUDr. Anne Moravovej;
- 23. februára 2018 – nariadené pojednávanie na 29. máj 2018 – termín pojednávania zrušený 21. mája 2018 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne;
- 24. augusta 2018 – spis pridelený sudkyňi JUDr. Beáte Farkašovej;
- 5. marca 2019 – spis pridelený sudcovi JUDr. Marošovi Maškovičovi;
- 14. januára 2020 – nariadené pojednávanie na 30. marec 2020 – termín pojednávania zrušený 16. marca 2020 z dôvodu pandémie koronavírusu, pojednávanie nariadené na 1. jún 2020;
- 1. júna 2020 – okresný súd vyhlásil na pojednávaní rozsudok vo veci samej sp. zn. 14 C 98/2011, ktorým žalobu sťažovateľky zamietol a žalovaným v 1. a 2. rade nepriznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania (žalovaným v 1. a 2. rade rozsudok doručený 22. júna 2020, sťažovateľke doručený 23. júna 2020).

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Súčasne namieta aj porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

13. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

14. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z § 6 OSP, pričom podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp aj v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a s judikatúrou ESLP (rozsudok ESLP vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

18. V súvislosti s posúdením prvého kritéria, t. j. právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd uvádza, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o žalobe sťažovateľky o zaplatenie sumy 111 306 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom orgánov verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predmetná agenda predstavuje štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto namietané konanie nemožno v zásade považovať za právne zložité, pričom ani konkrétne okolnosti prejednávanej veci neodôvodňujú záver o jej právnej zložitosti. V súvislosti s faktickou (skutkovou) zložitosťou veci ústavný súd konštatuje, že rozhodnutie súdu v danom prípade záviselo aj od posúdenia skutkových okolností, ktoré si vyžadovali odborné znalosti, preto okresný súd nariadil vo veci znalecké dokazovanie. Uvedené však

podľa názoru ústavného súdu nemôže odôvodňovať doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (takmer deväť rokov). Navyše, z predloženého súdneho spisu je zrejmé, že znalecký posudok bol ustanovenou znalkyňou vypracovaný a predložený okresnému súdu veľmi promptne, približne v lehote jedného mesiaca od doručenia súdneho spisu znalkyni. Na skutkovú a právnu zložitost' veci pritom nepoukázala vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti ani podpredsedníčka okresného súdu, resp. konajúci zákonný sudca.

19. Ďalším ústavným súdom posudzovaným kritériom je správanie samotnej osoby, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri skúmaní obsahu spisu okresného súdu nezistil také správanie sťažovateľky ako strany sporu, ktoré by bolo možné hodnotiť ako faktor prispievajúci k celkovej dĺžke napadnutého konania a neboli zistené ani žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť v tomto zmysle pričítané na jej ťarchu. Práve naopak, sťažovateľka, resp. jej právny zástupca sa pravidelne zúčastňovali nariadených pojednávaní a primerane reagovali na výzvy okresného súdu. Sťažovateľka sa súčasne obrátila so sťažnosťou na priet'ahy v konaní aj na predsedu okresného súdu (sťažnosť zo 16. marca 2020), ktorá bola vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania uznaná za opodstatnenú.

20. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako tretie kritérium pre posúdenie vzniku zbytočných priet'ahov. Po preskúmaní obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie je poznačené výraznými obdobiami absolútnej nečinnosti okresného súdu. Ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný hneď v úvode napadnutého konania, keď prvé pojednávanie vo veci nariadil takmer po troch rokoch od doručenia žaloby (15. apríla 2014, pozn.), a to napriek tomu, že vyjadrenia žalovaných v 1. a 2. rade k žalobe sťažovateľky mal k dispozícii už v novembri 2011. Následne okresný súd konal vo veci pomerne plynulo, no opätovnú nečinnosť v jeho postupe možno zaznamenať od januára 2017, keď bol v dôsledku práceneschopnosti zákonnej sudkyne zrušený termín pojednávania nariadeného na 9. február 2017 a vec bola z tohto dôvodu opakovane

prerozdelená a postupne pridelená na prejednanie a rozhodnutie viacerým sudcom okresného súdu (naposledy vec pridelená 15. marca 2019 zákonnému sudcovi JUDr. Marošovi Maškovičovi, pozn.). V uvedenom období nebol okresným súdom vykonaný žiadny relevantný úkon na odstránenie právnej neistoty sťažovateľky a vo veci samej bolo rozhodnuté až rozsudkom sp. zn. 14 C 98/2011 z 1. júna 2020, ktorý však v dôsledku podania odvolania sťažovateľky nenadobudol právoplatnosť. Ani tvrdenie podpredsedníčky okresného súdu, že zákonný sudca JUDr. Maškovič postupoval od pridelenia veci (t. j. od 15. marca 2019) vo veci sťažovateľky plynulo, nedokáže napraviť bližšie popísané zásadné prietahy spôsobené okresným súdom v dovtedajšom priebehu namietaného konania.

21. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej už viackrát konštatoval, že personálne problémy (dlhodobá práceneschopnosť sudcu, zmeny zákonných sudcov) a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011). V tomto smere ústavný súd zdôrazňuje, že opakované prideľovanie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu okresného súdu. Uvedená procesná aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností (napr. personálne zmeny na okresnom súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod.), t. j. nemožno ju hodnotiť ako zámernú a priamu procesnú aktivitu okresného súdu smerujúcu k prerokovaniu a rozhodnutiu veci samej (III. ÚS 444/2014, I. ÚS 735/2016).

22. Ústavný súd súčasne zdôrazňuje, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť príslušného štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99), ktorú z hľadiska jej dôsledkov nepochybne možno považovať za neefektívnu činnosť.

23. Ústavný súd považuje za žiadúce poukázať aj na závažné pochybenie v rozhodovacej činnosti okresného súdu v namietanom konaní svedčiace o tom, že jeho postup nebol dostatočne efektívny. Z obsahu spisu vyplýva, že okresný súd zastavil napadnuté konanie uznesením sp. zn. 14 C 98/2011 zo 14. apríla 2015 z dôvodu nedostatku žaloby sťažovateľky spočívajúceho v nesprávnom označení pasívne legitimovaného subjektu (žalovaného). Predmetné uznesenie bolo na základe odvolania sťažovateľky vyhodnotené krajským súdom ako nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, preto ho krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 349/2015 z 31. marca 2016 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie podľa § 221 písm. f) OSP (účinného do 30. júna 2016), keďže ním bola sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom.

24. Po zohľadnení doterajšej zjavne neprimeranej dĺžky napadnutého konania a komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu (predmetu konania, správania sťažovateľky a postupu okresného súdu) dospel ústavný súd k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli nepochybne spôsobené zbytočné priet'ahy, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovvej časti nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

26. Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, keďže podľa zistení ústavného súdu podala sťažovateľka proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 14 C 98/2011 z 1. júna 2020 odvolanie, ústavný súd v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu)

a vec po vykonaní všetkých úkonov podľa § 373 až § 375 CSP bezodkladne predložil na rozhodnutie odvolaciemu súdu (§ 377 CSP).

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

29. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 9 000 €, čo odôvodňuje neprimeranou dĺžkou napadnutého konania spôsobenou nečinnosťou okresného súdu.

30. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

31. Ústavný súd v danom prípade pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. S prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré ku dňu rozhodovania ústavného súdu trvá deväť rokov, správanie sťažovateľky, jej záujem na veci, ale aj na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu už okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom sp. zn. 14 C 98/2011 z 1. júna 2020, ktorý však dosiaľ nenadobudol právoplatnosť z dôvodu podania odvolania sťažovateľkou, ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 3 500 € podľa citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy.

32. Ústavný súd súčasne v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadost'učinenie nad sumu priznanú ústavným súdom t. j. nad sumu 3 500 € (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

34. Sťažovateľka si v konaní uplatnila nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020.

35. Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

36. Ústavný súd, vychádzajúc z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, priznal sťažovateľke v súlade s § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky náhradu trov právneho zastúpenia celkom za dva úkony právnej služby vyplývajúce z obsahu spisu vykonané v roku 2020 (1. prevzatie a príprava právneho zastúpenia, 2. podanie ústavnej sťažnosti) á 177 € a režijný paušál 2 x 10,62 €, ktorú zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty t. j. o sumu 75,05 €, teda celkom priznal sťažovateľke odmenu v sume 450,29 €.

37. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný nahradit' na účet právneho zástupcu sťažovateľky Mgr. Vladimíra Šárnika, Rožňavská 2, Bratislava, v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

38. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu